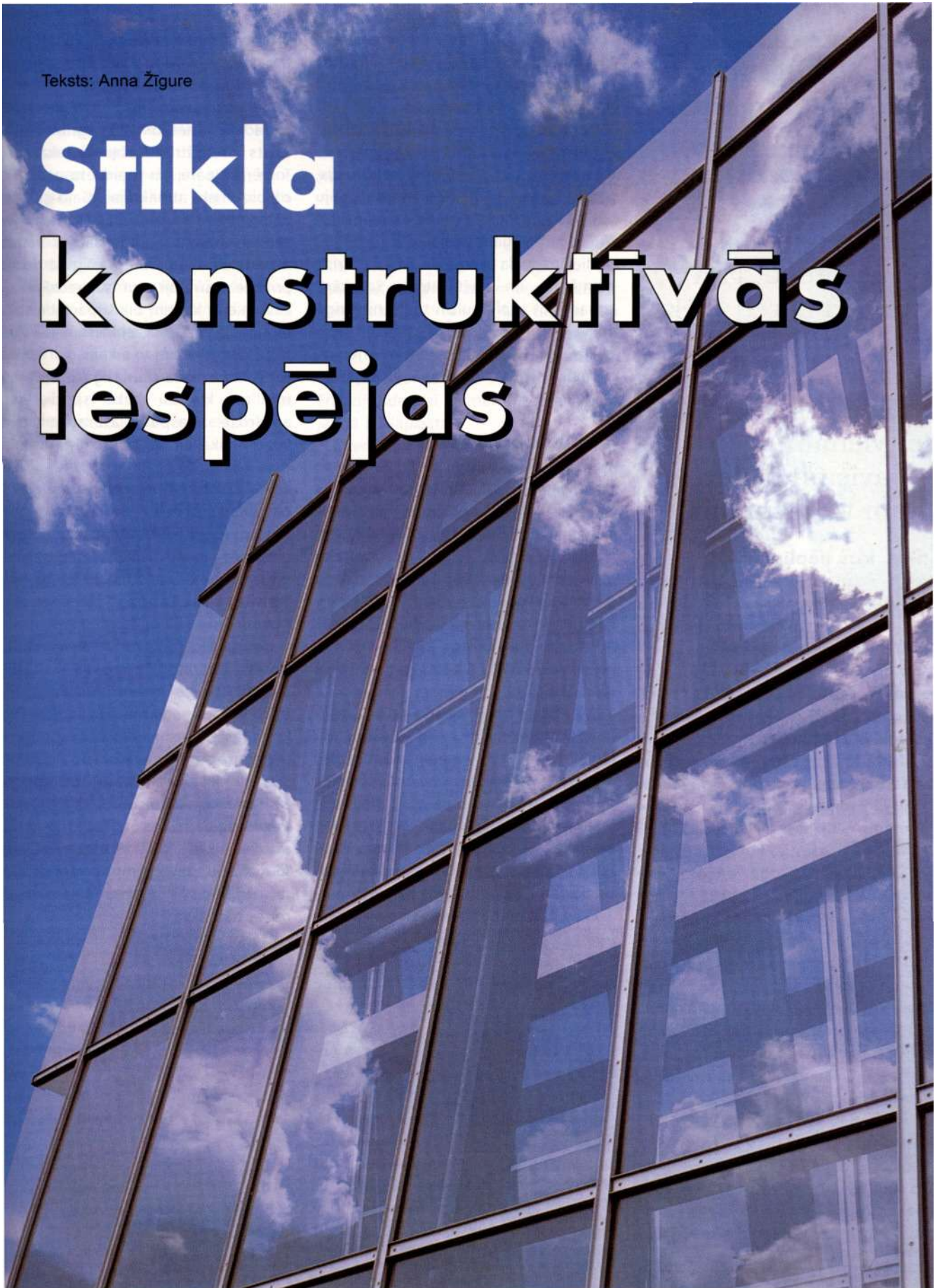

Teksts: Anna Žigure

Stikla konstruktīvās iespējas

Stikls ir salīdzinoši dārgs celtniecības materiāls, tomēr to izmanto aizvien biežāk, it īpaši sabiedrisko ēku noformējumā. Tomēr gan arhitekti, gan celtnieki nereti grēko, aizmirstot, ka ir dažādi stikli, kas būtiski atšķiras. Kas der vienam, nepavisam neder citam uzdevumam.

Stikls, kas nepilst

Stikls ir gan nepieciešams, gan grezns materiāls, kas nepakļaujas ne ķīmisko vielu, ne klimatisko apstākļu ietekmei. Tomēr tam ir viens būtisks trūkums - stikls ir ārkārtīgi trausls. Tomēr ar dažādām tehnoloģijām tepat Latvijā tiek gatavoti stikli, kuri nav ne tikai sasīti, bet pat sacērtami vai cauršaujami. Šādus stiklus var izmantot sabiedrisko telpu grīdām, kāpnēm un banku ložu drošajiem logiem.

Protams, šādi īpaši stikli maksā krietni dārgāk nekā parastie, kurus ikdienā ar vieglu roku liekam logu rāmjos. Cena var atšķirties pat vairāk nekā desmit reizi. Tas ir dārgi, tomēr ar šādām izmaksām būs jāreķinās, jo neatbilstošs stikls pakļauj riskam gan cilvēkus, gan materiālās vērtības.

Iedomājieties, kas notiktu, ja akmens trāpītu pa parasta stikla nojumi? Pilnīgi pietiktu arī ar lāsteku, kas krīt no jumta pavasarī. Parastais stikls saplīstu lielās šķēpēlēs, kuras krītot varētu ne tikai ievainot, bet pat nogalināt garāmgājējus.

Ja nojumes stiklošanai būtu izmantots rūdītais stikls, situācija kļūtu daudz labāka, jo stikls, gluži kā automašīnā pēc sadursmes, sabirztu sīkos gaba-

liņos. Protams, arī tas būtu nepatīkami, tomēr šādām stikla šķembiņām nav nedz asu malu, nedz svāra, kas krītot nodarītu smagus postījumus.

Izmantojot vēl drošākas klases stiklus - tripleksus vai pat triecienizturīgus stiklus -, visticamāk, postījumu nebūtu vispār. Tas jāņem vērā arī, plānojot lodžiju stiklošanu. Ja kas plīsīs, izmantojot rūdīto stiklu, garāmgājēji tiks pasargāti no lielām stikla šķembām, kas var krist, piemēram, no devītā stāva. Savukārt, izmantojot tripleksu un triecienizturīgo stiklu, kaut arī iepļisusi, konstrukcija paliks savā vietā, neļaujot, piemēram, bērnam nokrist lejā kopā ar saplēsto stiklu.

Drošības apsvērumi

Diemžēl pagaidām Latvijas likumdošana neprasa atbilstošas drošības klases stiklu izmantošanu, un izvēle paliek celtnieku, apdrošinātāju un pasūtītāja ziņā. Rīgā pat vairāku lielveikalu ieeju pārsegumi izgatavoti no parastā stikla. Nav grūti iedomāties, kāds ir risks šādā vietā, kur ik dienas apgrozās tūkstošiem cilvēku. Tomēr veikalnieki riskē. Likuma nav, ir tikai pieredze.

Arī apdrošinātāji daudz grēko, meklējot kompromisu starp drošību un izmaksām. Bieži vien vitrīnām drošā tripleksa vietā iesaka stiklu vienkārši aplīmēt ar plēvi, kas ļauj nedaudz ietaupīt. Plēves līmēšana ļauj ietaupīt arī laiku, jo tam nepieciešamas tikai pāris stundu, bet tripleksa uzstādīšanas priekšdarbi aizņems pāris dienu.

Plēve tiešām pasargās veikala apmeklētājus no stikla šķembām, ja skatloga plīsīs, taču, lai atturētu zagļus, ar plēvi nepietiek - zaglim tikai jāpaņem ne vien āmurs stikla dauzīšanai, bet arī ass nazītis, ar ko sagriezt aizsargplēvi... Latvijā pagaidām vienīgie, kas drošību nešaubīgi vērtē augstāk par vēlmi ietaupīt, ir banku un ārvalstu pārstāvniecību projektētāji. Tajās tiek izmantoti ne tikai atbilstošas klases bruņustikli, bet arī rāmji, sienas un pat mēbeles tiek pasūtītas saskaņā ar drošības apsvērumiem. Patiešām, nav jēgas iztērēt tūkstošus kases logu

bruņustikliem, ja zem tiem atstāj parastās rīgipša plākšņu starpsienas, ko var sagraut ar kājas spērienu.

Pie nebeidzamiem tiesas procesiem pieradinātie rietumnieki negrib riskēt ar valsts prestižu krītošās lāstekas dēļ. Tomēr arī pārējiem vajadzētu padomāt, cik bieži risks atmaksājas. Galu galā pat visai kūrās Latvijas tiesas ar prieku piespriedīs bargas kompensācijas katram bezatbildības upurim. Šajā ziņā daudzi privātie pasūtītāji izturas tālredzīgāk - ja kaimiņiem, kuriem bijuši parastie stiklu logi, māja izlaupīta, apkārtējie jau vēlas tripleksu. Protams, arī to var sasist, tomēr tas prasa pamatīgāku aprikojumu un krietnu laika sprīdi, kurā apsardze paspēs atbraukt cauri bezcerīgākajiem Rīgas sastrēgumiem.

Latvijā ražoti augstas drošības stikli

Latvijas ražotāji lepojas, ka var piedāvāt pašu mājās izgatavotus augstas drošības klases stiklus, kas ieguvuši visus Eiropas Savienības sertifikātus.

Ugunsizturīgais stikls, piemēram, ir testēts laboratorijās Krievijā, jo Latvijā nav atbilstošas aparatūras, un ugunsdzēsēju vērtējums šim izstrādājumam ir ļoti augsts. Šo stiklu kopā ar speciāliem metāla stiprinājumu blokiem noliktavās izmantoja veikals «RIMI», un kopumā tas izmaksāja astoņas reizes lētāk nekā līdzvērtīgs importēts stikls. Latvijā ražotie stikli ir vairākas reizes lētāki par to Rietumu analogiem, tur ražotais liektais triplekss ir vismaz četras piecas reizes dārgāks.

Plānojot tehniskos risinājumus, jāņem vērā atbilstošās klases stikla svārs. Vieglākais dekoratīvais stikls sver 7,5 kg/m², un šādu svaru izturēs gan PVC, gan elegants koka rāmis, bet bruņustikli sver 110 kg/m², un bez atbilstoša metāla vai alumīnija rāmja iztikt nevarēs. Nereti gadās, ka jāpārbūvē arī sienas, jo pat tās nespēj izturēt stikla svaru.

Pieprasītākie stikla veidi

Pašlaik stikls ir modē - ne tikai fasāžu dekorēšanai, bet arī iekštelpās aizvien